

Ændringsforslag angaaende ny Kirker og ny Kapeller. Angaaende dette Spørgsmaal kan jeg ikke undlade at udtale mig noget udførligere. Vi have hidtil oprindelig staaet over for dette Spørgsmaal paa den Maade, at vi sagde, at naar det findes nødvendigt at opføre ny Kirker, kunde vi gaa ind paa, at Staten tilskylder Halvdelen af Udgifterne, mod at Stiftsmidlerne tilskyde den anden Halvdel. Nu ere Stiftsmidlerne ikke længere i Stand dertil, og Spørgsmaalet stillede sig i Fjor saaledes, at dersom de da foreslaaede Kirker skulde bygges, maatte Statskassen tilskyde det hele. Der rejste sig da Spørgsmaal om, hvorvidt Kirker i det Omfang af den arkitektoniske Udshyrelse og med det imponerende Ydre vare fornødne, og der var af mig tillige med nogle andre Medlemmer stillet et Forslag om at nedsætte disse Beløb. Dette Forslag blev ikke vedtaget af Tinget, og der- ved blev der gjort et lille Skridt ind paa, at Staten alene skulde bygge saadanne Kirker. Fra de paagældende Menigheder var og er der kun ydet lidt eller intet Tilskud, da de Indsamlinger, der have fundet Sted, erkendes for at være saa ubetydelige, at de i det højeste kunne strække til til Kirkerne Vedligeholdelse og øvrige løbende Udgifter, men ikke yde noget Bidrag til Kirkerne Opførelse. Det var det Standpunkt, vi hidtil have staaet paa, men i Aar møder Sagen os paa en ganske anden Maade. I Betænkningen, som blev afgiven til 2den Behandling af Finansloven, have De set en Plan fra den meget ærede Kultusminister, som støtter sig paa Ønster, der ere udtalte af Biskopper, Præster og andre kirkelige Autoriteter og interesserede Personer om en meget stor Mængde Kirker Landet rundt. Det fremgaar af den meget ærede Ministers Udtalelser, at Ministeriet har indskrænket denne Plan noget, men som den foreligger for os, er den dog ret betydelig; den angaar ikke mindre end 31 Kirker, 13 Kapeller, 12 Præstegaarde samt Lønning til 12 ny Præster. Vil man nu spørge, hvor meget dette vil andrage, saa vil jo 31 Kirker, som anslaaes hver til en Sum af 18,000 Kr. — mindre mener Ministeriet i Almindelighed, at det ikke kan blive, og det vil ogsaa ses af Forslaget her, at summen bliver det mere — komme til at koste 558,000 Kr. 13 Kapeller à 8000 Kr. ville udgøre 104,000 Kr. 12 Præstegaarde à 20,000 Kr. ville udgøre tilsammen 240,000 Kr., det er altsaa en samlet Udgift af 902,000 Kr. Hertil kommer Lønningen af 12 Præster; denne anslaaes til et Gennemsnitsbeløb eller et Minimumsbeløb, tror jeg, af 2,100 Kr. og vil altsaa i alt udgøre 25,200 Kr. Kapitalisere vi dette Beløb til en Rentefod af

4 pCt., altsaa multiplicere vi det med 25, saa bliver det 630,000 Kr. Den samlede Udgift, som vil følge af Ministeriets Plan, vil altsaa udgøre 1,532,000 Kr., og dette Beløb paaregnes afholdt udelukkende af Statskassen, idet der dertil ikke kan forventes ydet noget som helst Bidrag fra Kommunerne Side. Det bemærkes udtrykkelig, at de Bidrag, som kunne ventes fra de paagældende Kommuner og Menigheder, ere saa ringe, at de ville være fornødne til Kirkerne Vedligeholdelse og lignende. Vi staa altsaa over for et temmelig stort Spørgsmaal. Nu har den ærede Ordfører jo ganske riagtig sagt, at idet vi tiltræde dette Forslag, tiltræde vi slet ikke Planen. Det gøre vi ikke, men vi gøre et godt Skridt ind derpaa, og jeg skal om et Øjeblik vise, hvad det er, vi gøre: vi gøre nemlig meget mere end det. Jeg skal foreløbig holde mig til Planen og bemærke, at nu, da Ministeriet har forelagt denne Plan, stillet Forslag om, at vi skulle tage $\frac{1}{6}$ omtrent i Aar og altsaa fortsætte i 6 Aar med denne Plan, gennemføre den i Løbet af 6 Aar — det er jo Ministeriets Mening, og dersom vi gaa Hertallets Vej, vil den blive gennemført i 10 Aar — saa rejser sig dog naturligt det Spørgsmaal: Har Kirken ikke selv Midler dertil, naar der disponeres paa en fornuftig Maade over Kirkens Midler? Det har været Venstres og Folketingets Standpunkt igennem en lang Aarrække, lige saa længe jeg har været i Rigsdagen og længe før den Tid, at Udgifterne af den Art burde tilvejebringes af de Midler, som i tidligere Tider i saa rundeligt Maal ere blevne henlaagte til — ja vel til Dels ogsaa ranet af Kirken; men den historiske Sandhed ligger jo saa langt tilbage, Maaden, hvorpaa Kirken har faaet de store Indtægter, af hvilke den nu har en Del tilbage. Disse Indtægter anvendes nu for den aller væsentligste Del til Præsterne Lønning, og derfor staaer dette Spørgsmaal i en nødvendig, uafviselig Forbindelse med Præstelønningsloven. Det ærede Medlem for Besle Amts 2den Valgkreds, som nu er død, Berg, indbragte for et eller to Aar siden det gamle Lovforslag om Præstelønningsloven. Dette Forslag, som skrives sig fra Slutningen af Trejerne eller Begyndelsen af Halvfjerdsjerne, er nu forelådt i den Skikkelse, hvori det foreligger; men den Grundtæning, paa hvilken det er bygget, tror jeg, vi endnu maa vedkende os, og det er den, at Præsterne bør sættes paa fast Lon, og der bør sørges for, at der bliver Midler tilovers af de præstelige Indtægter til dermed at tilfredsstille de nødvendige kirkelige Djemed. Det er i saa Ord Grundtan-